

Sebők Balázs

JÁSZAPÁTI KÉPEKBEN

Igazi nézegethető képeskönyvet, tulajdonképpen 60–150 éves fényképekből összeállított fotóalbumot vehet most kezébe a Jászság iránt érdeklődő olvasó. A Jászapátiak Baráti Egyesületének gondozásában kiadott kötet Jászapáti településének hétköznapijait mutatja be az 1850-es évektől az 1950-es évekig. A könyv képanyaga szinte kizárólag fényképekből áll, a legelső, Jászapátiról/Jászapátin készült fényképek készítésétől számított közel száz esztendő elevenedik meg a könyv oldalain. Készítői példát mutatnak a többi jász településnek is, hogyan lehet viszonylag egyszerűen – bár komoly gyűjtő munkával – és közérthetően megjeleníteni kedves kisvárosuk történetének egy évszázadát.

„Egy kép többet mond, mint ezer szó” – hangzik az ősi kínai mondás: ezt vallják a kötet szerzői is, akik tíz tematikus blokkba csoportosították a Jászapátiról fennmaradt és összegyűjtött fotókat. Ezekben bepillantást nyerhetünk a mezőgazdaság életébe, az oktatásba, a sportba, a hitéletbe, láthatunk szép számmal családi fotókat, megismerhetjük a korabeli tisztviselőket és közalkalmazottakat, a város épületeit, művelődését, lakóinak kötődését a katonáskodáshoz. A gyűjtőmunkát még sok évvel ezelőtt kezdte el a város könyvtárának két dolgozója, Gulyás Piroska és Szikszai Mária. Ezek a fotók a Városi Könyvtár helytörténeti gyűjteményében kaptak helyet, és ezek a képek adtak ötletet egy szélesebb körű gyűjtésnek, amely során mindenkit mozgósítani próbáltak, akinek csak maradt régi fotója Jászapátiról – éljen a tulajdonos helyben, Magyarország bármely településén, vagy akár külföldön. Így állt össze a képanyag, amelyet immár kötetbe lehetett szerkeszteni.

Egy letűnt kor elevenedik meg a könyvben a fotók segítségével, amely a fiatalabbak számára ismeretlensége miatt lehet érdekes, míg a településhez valamilyen szállal kötődő idősebb generációnak a legnagyobb élményt talán az nyújthatja, amikor ismerős arcokat, neveket, életképeket, utcarészleteket fedez fel/lát viszont az ódon fényképeken. Igen, letűnt korról beszélhetünk, hiszen a régi agrár-jellegű jász település immár a múlté: a II. világháborút követő társadalom- és gazdaságátalakítás egyszer és mindenkorra eltűntette ezt a korszakot. Hol vannak már a fotókon látható barázdás arcú, kackiás bajszú gazdaemberek, hol a sorozás után poharazgató, vagy a katonai szolgálatukat büszkén letöltő legények? Hol vannak már azok a derekas munkák – aratás, cséplés – során összefogó nagycsaládok, hol az egész település közösségét összefogó hitélet? Olyan, már rég eltűnt foglalkozások és személyek is megjelennek a fotók között, mint a lovas mezőrendőr, a lovon járőröző, kakastollas kalpagú csendőrpár, a négyökrös fogattal szántó parasztgazda, vagy a teknőfaragó

cigányok. Noha Apáti agrár-jellegű település volt, azért megjelennek a régi „úri világ” – talán nem a legkellemesebb hangulatú – képei és szereplői is, de láthatjuk a korabeli postahivatalt az előtte lévő – csak sártengerként jellemezhető – utca-részlettel, vagy a város sportegyesülete, a JÖSSZE különböző sportágakban jeleskedő csapatait és versenyzőit is.

A kötet utolsó, 10. tematikus blokkja a katonáskodással és a háborúkkal foglalkozik. Itt – az addigi, zömmel derűs vagy hűvös nyugalmat árasztó képanyagot követően – már az 1848/49-es szabadságharc és a dualista monarchia katonái, majd pedig az I. és a II. világháború frontharcosai elevenednek meg. Ezekben a képeken helyenként megjelennek az egyéni tragédiák is: hosszú hadifogságból hazatérő rongyos, sovány arcok, elesett német katona hozzátartozóiról készült képek, legvégül pedig a Vörös Hadsereg Jászapáti állomásozó katonáinak fényképei. Így zárul le a fotók által tett időutazás a kötetben, amellyel bepillantást nyerhetünk nemcsak Jászapáti, de Magyarország történelmének utóbbi 150 esztendejébe is.

Szabó Jánosné

MI HASZNUNK AZ EGÉSZBŐL?

(Buschmann Ferenc: Jászberény környékének természeti szépségei és értékei : Védett növények és állatok / Buschmann Ferenc ; fotó Faragó László ; - Jászberény Város Önkormányzata, 2004. – 70; p.: ill. ; 24 cm ISBN 963 216 789 9 fűzött : 1300,- Ft)

„Nézzétek és lássátok!” - Ezzel a felszólítással bocsátja útjára könyvét Buschmann Ferenc természetkutató. Jászberény Város Önkormányzata kiadásában 2004-ben jelent meg Jászberény környékének természeti szépségei és értékei című kiadvány, melyben védett növényekről és állatokról van szó. A szerző évtizedek óta kutatja azokat az értékeket, melyek még megmenthetők az itt élők számára. A természetvédelem iránti elkötelezettség ékes tanúbizonyságául szolgál ez a gyűjtemény.

Pontosan összeállított, tudományos alapokon nyugvó értékelést tart kezében az érdeklődő, de mindezt olvasmányos, és élményszerűen leírt formában. A gyönyörű növények, a szeretnivaló kis és még kisebb állatok bemutatása nagyon gyakorlattiasan a túravonalak mellett történik. Nem is gondolná a jász ember, hogy karnyújtásnyira tőlünk, az Alföld észak-nyugati peremén milyen gyönyörű vidék található.

A könyv fűzött kötésben jelent meg. Már magában a borító figyelemfelkeltő. Tavaszi, nyári, őszi, téli kép díszíti, szinte kínálja magát a továbblapozásra. Minden oldalon a fejlécben olvasható a könyv főcíme, mintegy nyomatékosítva a tartalom időszerűségét. A szerkesztés, a témák rendszerezése könnyen érthetővé teszi a mű tartalmát. Hasznos ismereteket tud meg a könyvforgató az utalásokban lévő mondatokból is. Nincsenek feltüntetve – szándékosan – a fajok tudományos nevei, de a szövegben a védetteket vastagon szedett, dőlt betű jelzi.

Az alapos szakmai tájékoztatást a szerzőre jellemző lírai hangvétel is segíti; több, szebbnél szebb versrészlet érzékelteti a szakmai mondanivaló lényegét. Különös értéke a kiadványnak a magyar mellett az angol, német, francia, olasz, orosz, lengyel fordításban összeállított tartalmi kivonat.

A szerző gyakran hivatkozik híres természettudósokra, áldozatos munkásságukra (Herman Ottó, Vásárhelyi István, Elton, Charles Sutherland stb.).

Gyönyörűek a Faragó László által készített fotók, szinte kedvet kap az olvasó az azonnali kirándulásra, szemlélődésre, minél hamarabb látni szeretné a valóságban is. A képek szervesen illeszkednek a szöveg tartalmához. Igazi kuriózum, igazi csemege mindegyik, bizsergeti fantáziánkat. Változatosak, a nádkúptól a vén fűzfáig, a fecskefarkú pillangótól a zöld levelibékáig sokféle található. Mindegyik művészi igényel készült, önmagukban is igen nagyszerűek, fontos információhordozók az olvasó számára.